

A black and white photograph of a harbor scene. In the background, there are several multi-story historic buildings with many windows. In the middle ground, a large white ferry with a dark upper section is docked. The foreground shows the water with ripples. A green rectangular box is overlaid in the top right corner.

**SEB**

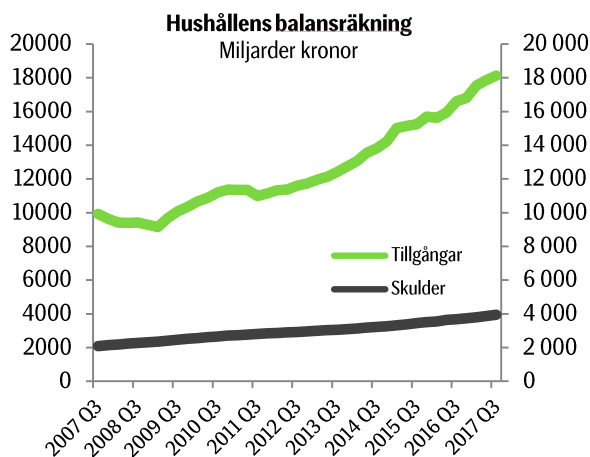
# **Sparbarometer kvartal 3 2017**

Privatekonomi – december 2017

## Bostäder och aktier driver upp hushållens förmögenhet

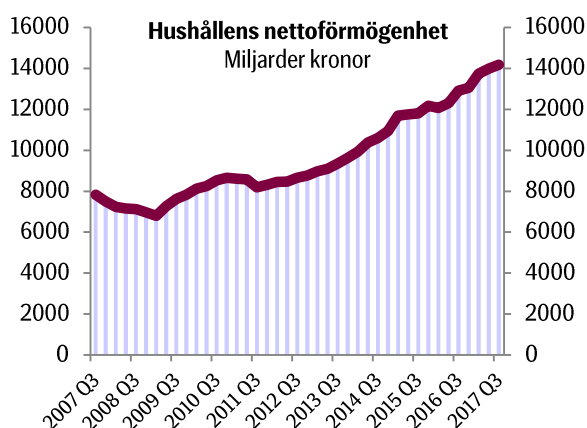
- **Fastighets- och aktietillgångarna fortsätter att stiga och ökade med 205 miljarder**
- **Hushållens samlade tillgångar steg med 1,5 procent till 18 128 miljarder kronor**
- **Skulderna steg till 3 956 miljarder och nettoförmögenheten till 14 172 miljarder kronor**

Förmögenhetsutvecklingen var positiv under tredje kvartalet 2017 och har nu stigit i alla utom tre av de senaste 35 kvartalen. Under det tredje kvartalet 2017 steg värdet på tillgångssidan framförallt genom att fastighets- och aktietillgångarna ökade med 1,4 respektive 1,6 procent. Dessutom bidrog räntetillgångarna med en ökning på 1,7 procent. Fastighetstillgångarnas ökningstakt på 1,4 procent är under snittet på 2,2 procent de senaste fem åren och dessutom lägre än motsvarande kvartal föregående år då ökningstakten var 2,8 procent. Under tredje kvartalet 2017 ökade aktietillgångarna med 1,6 procent jämfört med föregående kvartal. Det är en ökning jämfört med föregående kvartal, men rejält under de senaste fem årens genomsnitt på 3,2 procent. Räntetillgångarna har de tre senaste kvartalen haft en genomsnittlig ökningstakt på 2 procent. Det kan jämföras med den senaste femårsperioden sedan tredje kvartalet 2012, då ökningstakten har varit i genomsnitt 1,5 procent. **Hushållens samlade tillgångar steg med 273 miljarder kronor under tredje kvartalet, vilket motsvarar en ökning med 1,5 procent.** Sammantaget innebär detta att tillgångarna uppgår till **18 128 miljarder kronor**. Hushållens skulder fortsatte att öka i något snabbare takt än tidigare och steg med 89 miljarder, motsvarande en ökning med 2,3 procent. Det är den högsta ökningstakten för ett enskilt kvartal sedan fjärde kvartalet 2009.



Tillgångarna består av bostäder, försäkringar, aktiesparande, fondsparande, sparkonto, premiepension och obligations-sparande. Den absolut största tillgången, **bostäder, utgör**

**drygt 43 procent av den samlade förmögenheten.** Det innebär alltså att förmögenheten till stor del drivs av värdeförändringar i bostäder och endast i mindre utsträckning av det kvartalsvisa nysparandet. För det tredje kvartalet 2017 försvagades denna obalans då uppgången i bostäder var stor men mindre än aktie- och räntetillgångarna tillsammans. Den andra sidan av hushållens balansräkning, **den aggregerade skuldstocken, fortsatte också att stiga** och ökningstakten var 0,5 procentenheter högre jämfört med tidigare kvartal på knappt 7,2 procent i årstakt. Per den sista september uppgick de samlade skulderna till **3 956 miljarder kronor, vilket är en ny rekordnivå.** Även om hushållens skulder procentuellt stiger i snabbare takt än tillgångarna innebär den större tillgångsökningen i kronor att de svenska hushållens samlade nettoförmögenhet, tillgångar minus skulder, utvecklats positivt. **Hushållens nettoförmögenhet steg med 1,3 procent under tredje kvartalet och låg vid utgången av kvartalet på 14 172 miljarder kronor.**



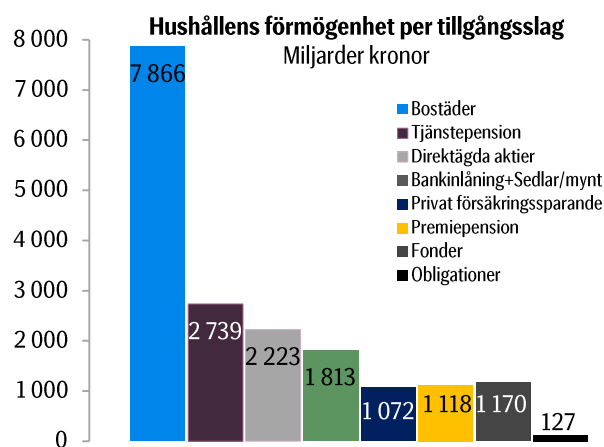
Hushållens nysparade var 79 miljarder kronor. Det är 14 miljarder mer än motsvarande kvartal föregående år. Nysparandet drevs i tredje kvartalet av inlåning (40 miljarder) och nysparande i tjänstepensioner (29 miljarder). I övrigt är nysparandet i obligations- och premiepensioner fortsatt negativt, och ökningstakten i premiepensionssparandet något lägre jämfört med femårsgenomsnittet.

| Q3 2017                         | Miljarder kronor |
|---------------------------------|------------------|
| <b>Ingående värde</b>           | <b>17 855</b>    |
| Förändring räntetillgångar      | +68              |
| Förändring aktietillgångar      | +95              |
| Förändring fastighetstillgångar | +110             |
| <i>Varav nysparande</i>         | <i>+79</i>       |
| <b>Utgående värde</b>           | <b>18 128</b>    |
| Skulder                         | -3 956           |
| <b>Nettotillgångar</b>          | <b>14 172</b>    |

## Hushållens tillgångar ökade med 273 miljarder kronor

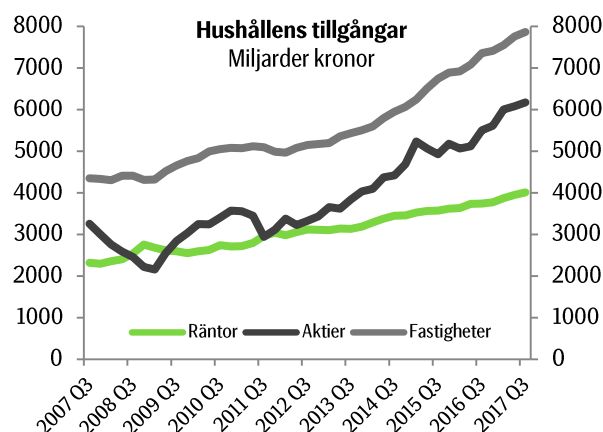
- **Svenskarnas bruttotillgångar uppgår till 18 128 miljarder kronor**
- **Fastighetstillgångarna steg med 1,4 procent under tredje kvartalet 2017**
- **Nysparandet noterade 79 miljarder och drevs av ökad inlåning på 40 miljarder**

Svenskarnas samlade förmögenhet fortsatte att utvecklas positivt under det tredje kvartalet 2017 med en ökning i samtliga tillgångsslag. Hushållens tillgångar har ökat med 1 281 miljarder kronor, drygt 7,6 procent under de tre första kvartalen 2017. Det är väsentligt mer än motsvarande period 2016 då tillgångarna växte med 5,5 procent. **Hushållens förmögenhet uppgår vid utgången av tredje kvartalet till 18 128 miljarder kronor** där en stor del av kvartalets uppgång återigen drevs av en uppgång i fastighetstillgångarna (+1,4 procent), även om uppgången procentuellt var jämt fördelad mellan tillgångsslagen fastigheter, aktier och räntor. Nettoförmögenheten steg och uppgår vid utgången av tredje kvartalet till 14 172 miljarder kronor. Förmögenhetstillväxten för tredje kvartalet förklaras som sagt främst av fortsatt ökade fastighetstillgångar, men också av en uppgång i hushållens andra tillgångsslag. Aktietillgångarna ökade i snabbare takt än tidigare och steg med 95 miljarder kronor, motsvarande 1,6 procent. Räntetillgångarna steg med 68 miljarder, motsvarande 1,7 procent, och har nu tre kvartal i rad stigit över femårsgenomsnittet på 1,3 procent. Det största tillgångsslaget, hushållens bostäder, steg med 110 miljarder kronor (+ 1,4 procent) tredje kvartalet.



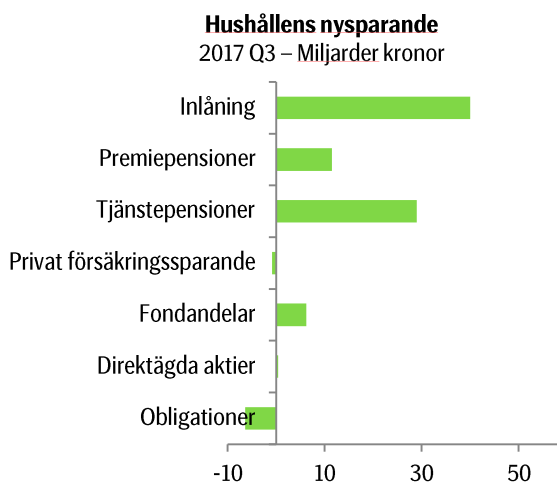
Delar man in de svenska hushållens tillgångar i aktier, räntebärande och fastigheter, så är tillgångarna i fastigheter på en högre nivå än både aktier och räntebärande. Räntetillgångarna har sedan 2011 ökat i väsentligt lägre takt än aktietillgångarna, men för tredje kvartalet i rad ökar räntetillgångarna (+1,7 procent) mer än aktietillgångarna (+1,6 procent). Tillgångarna

fördelas med 4 014 miljarder kronor i räntetillgångar, 6 174 miljarder kronor i aktierelaterade tillgångar och 7 940 miljarder kronor i fastigheter (+1,4 procent).



### Nysparandet på fortsatt hög nivå

Hushållens nysparande är på en fortsatt hög nivå och landade för tredje kvartalet på 79 miljarder kronor. Största nysparandet för tredje kvartalet var posten inlåning med 40 miljarder kronor. Det är en ökning med 21 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Näst efter följer nysparande i tjänste- och premiepension. Nysparandet i fondandelar noterade sin lägsta nivå på sex kvartal på 1,3 miljarder och nysparandet i obligationer var negativt för femte kvartalet i rad, dock något lägre (- 2,1 miljarder) än motsvarande kvartal föregående år (-2,2 miljarder).

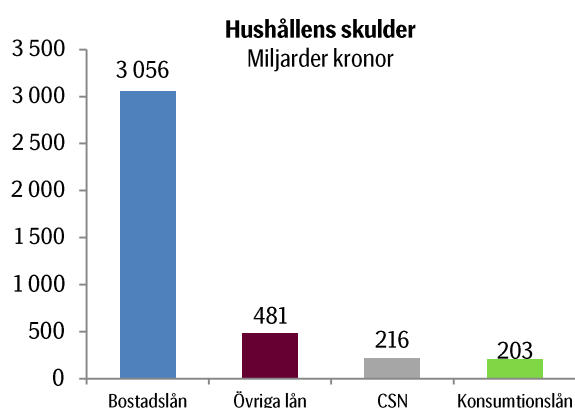


## Skuldernas ökningstakt på högsta nivån sedan 2009

- Den samlade skuldstockens ökningstakt steg till 2,3 procent för tredje kvartalet
- CSN-lånen ökade med 0,5 procent
- Övriga lån ökade snabbast och steg med 7,9 procent under kvartalet
- Hushållens samlade skulder uppgår till 3 956 miljarder kronor

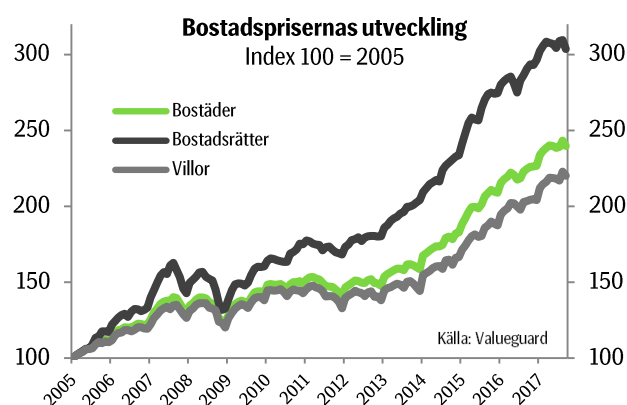
Hushållens samlade skulder uppgick vid utgången av **det tredje kvartalet till 3 956 miljarder kronor** efter att ha stigit med 89 miljarder kronor under det tredje kvartalet 2017. Den sammantagna skulden motsvarar fyra svenska statsbudgetar eller nästan ett års BNP. **Skulderna består av bostadslån, studielån hos CSN, konsumtionskrediter och övriga lån hos finansbolag.** Dessa skulddelar utvecklas i olika takt och från olika nivåer och bidrar därmed i olika utsträckning till totalnoteringen.

**Hushållens konsumtionslån utgör fortsatt den minsta delen av skulderna på aggregerad nivå.** Den står för cirka 5,1 procent av hushållens hela skuldstock och ökade under tredje kvartalet med 2,1 miljarder kronor (1 procent) vilket är lägre än föregående kvartals ökningstakt men i linje med femårsgenomsnittet på 1,0 procent.

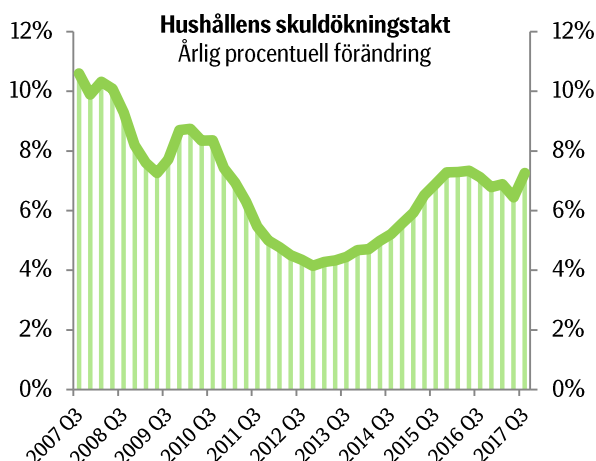


Den största delen av lånestocken är bostadslån som fortsätter att växa i snabb takt. **Bostadslånen utgör 77,3 procent av hela skuldstocken och ökade med 1,7 procent under det tredje kvartalet.** Det innebär en nedgång jämfört med föregående kvartal, och i förhållande till hela skuldstocken så sjunker bostadslånen andel med 0,4 procenenheter. För tredje kvartalet är det **övriga lån som växer snabbast med en ökningstakt på 7,9 procent.** Med övriga lån menas

utlåning till företagshushåll exklusive bostadslån samt all utlåning till hushållens icke vinstdrivande organisationer. En stor del av ökningen under kvartalet (29 miljarder) berodde på en omklassificering under september månad av SCB. Övriga lån hos icke-finansiella företag flyttades till övriga lån hos företagshushåll, och har således en effekt på ökningstakten för övriga lån för tredje kvartalet. Under tredje kvartalet fortsatte bostadspriserna uppåt men trenden mot en något långsammare takt fortsatte. Bopriserna fortsätter vara en debatterad samhällsfråga och under tredje kvartalet 2017 diskuterades framförallt Finansinspektionens förslag på ett skärpt amorteringskrav för hushåll som lånar mer än 4,5 gånger sin bruttoinkomst.



Hushållens skuldökning som årlig procentuell förändring ökade återigen i snabbare takt, och den kvartalsvisa ökningstakten på 2,3 procent för tredje kvartalet är den högsta sedan 2009. Sett över en femårsperiod är skuldökningstakten på årsbasis hög medan den är mer måttlig i ett tioårsperspektiv. **Sammantaget blir det alltså en ökning på 7,2 procent i årstakt för hela skuldstocken, vilket är den högsta ökningstakten på ett år.**



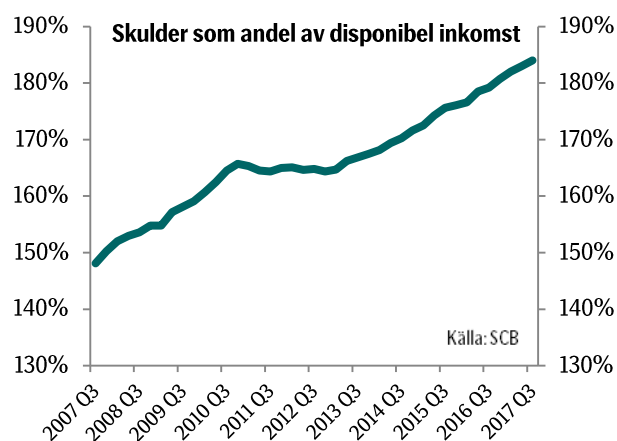


## Hushållens ökande tillgångar ger minskad skuldkvot

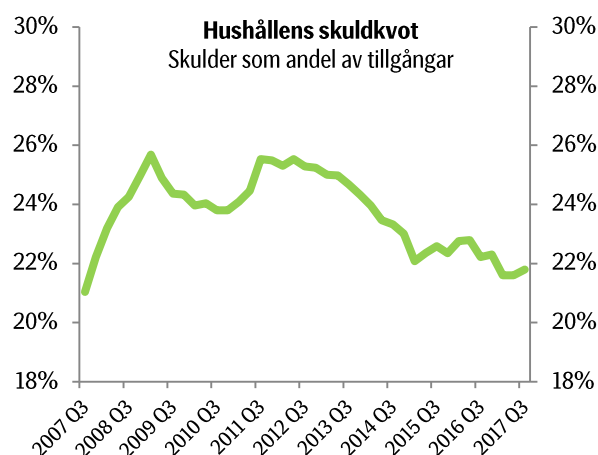
- **Skuldkvoten ökar i jämförelse med föregående kvartal till 21,8 procent**
- **Räntekvoten stiger till 3,9 procent vilket är en ökning med 0,9 procentenheter**
- **Skulderna som andel av disponibel inkomst stiger ytterligare**

Hushållens skuldkvot, de aggregerade skulderna som andel av de aggregerade tillgångarna, steg vid utgången av det tredje kvartalet till 21,8 procent. **Hushållens skuldkvot hade innan det tredje kvartalet 2017 backat sex kvartal i rad.** Skulderna ökade under det tredje kvartalet med 2,3 % jämfört med föregående kvartal, vilket är den högsta ökningstakten sedan utgången av fjärde kvartalet 2009. Den aggregerade skuldstocken ökade med 2,3 procent, vilket är 0,5 procentenheter högre ökningstakt än under föregående kvartal.

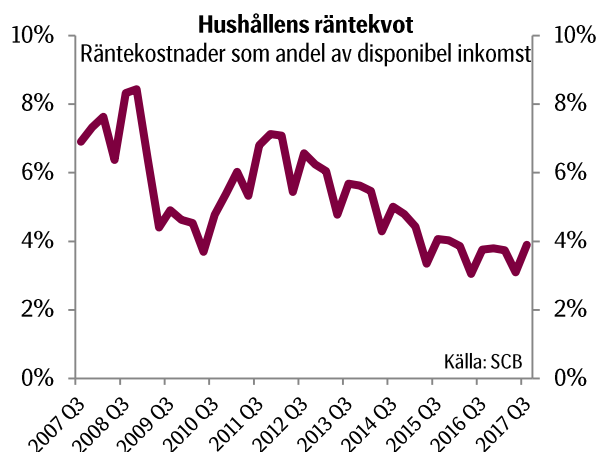
Om man tittar på hushållens skulder som andel av disponibel inkomst så ökar den kvoten hos de svenska hushållen. Hushållens skulder fortsatte under tredje kvartalet att vara ett omdiskuterat ämne, inte minst i samband med Finansinspektionens förslag till skärpt amorteringskrav.



**I SEBs Sparbarometer studerar vi skulderna både i förhållande till hushållens disponibla inkomst och till de samlade tillgångarna.** Det ena måttet är inte mer korrekt än det andra men analysen av hushållens skuldsättning blir inte komplett utan att också tillgångssidan inkluderas. Det är viktigt att förstå hela tillgångssidan och hela hushållens balansräkning när man gör en analys av hushållens skuldsättning.



För att få en helhetsbild av hushållens skuldsättning är ett tredje och kompletterande mått viktigt, den så kallade **räntekvoten**. Räntekvoten mäter relationen mellan hushållens ränteutgifter och hushållens disponibla inkomster. De senaste årens låga och sjunkande räntor har gjort att räntekvoten fallit trots att skulderna stigit. För det tredje kvartalet 2017 ökade räntekvoten med 0,9 procentenheter till 3,9 procent. Räntekvoten är ofta säsongsbetonad och jämfört med motsvarande kvartal föregående år ökade räntekvoten med 0,1 procentenheter, från 3,8 procent.



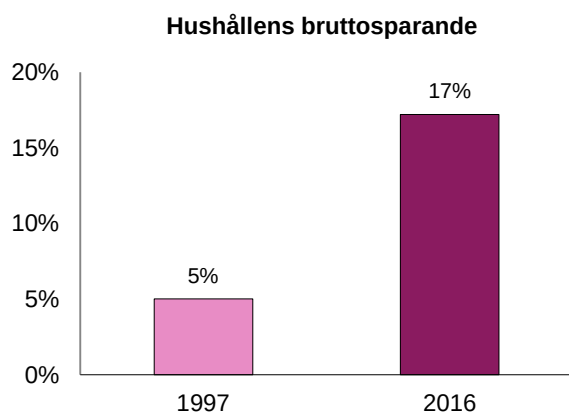
De svenska hushållens skuldsituation ser alltså olika ut beroende på vilket mått man använder. Det som är gemensamt för dem är att de aggregerade skulderna stigit under hela mätperioden. Avgörande för hur måtten förändrats över tid har alltså inte varit om skulderna gått upp eller ner utan hur de disponibla inkomsterna, det generella ränteläget och hushållens tillgångar har utvecklats.

## Hushållens sparande har ökat rejält – men inte för alla

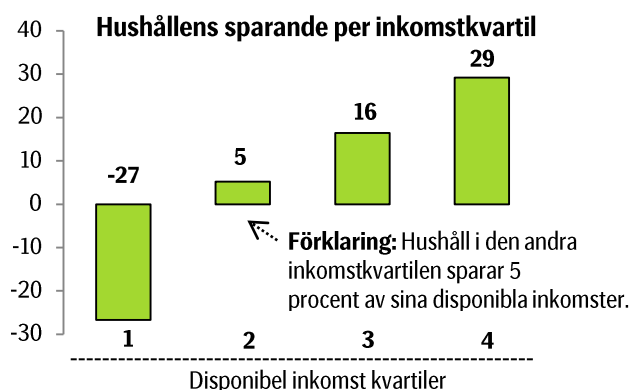
- Hushållens bruttosparande har ökat med 12 procentenheter på 10 år, till 17 procent 2016
- Det skiljer mellan olika inkomstgrupper där de med lägre inkomster sparar mindre
- I Norden har hushållens bruttosparande ökat i alla länder förutom i Norge

Hushållens samlade bruttosparandegrad definieras enligt Internationella valutafonden (IMF) som bruttosparande dividerat med disponibelinkomsten + förändring av nettotillgångar i pensionsfondens reserver. Efter finanskrisen har svenska hushålls sparande varit i topp bland utvecklade länder i världen. I genomsnitt har svenska hushåll haft en bruttosparandegrad på 17,5 procent sett till perioden 2010-16. Jämför man det med åren innan finanskrisen 2000-07 har genomsnittet för bruttosparandet gått upp med 7,5 procentenheter från ett genomsnitt på 9,5 procent. I EU (28 länder) har skillnaden mellan samma perioder varit att genomsnittet för bruttosparandet gått ner med 0,8 procentenheter, med ett genomsnitt på cirka 10 procent för åren 2010-16. Utvecklingen för bruttosparandet i Sverige har alltså varit positivt, och mer positivt än i många andra länder.

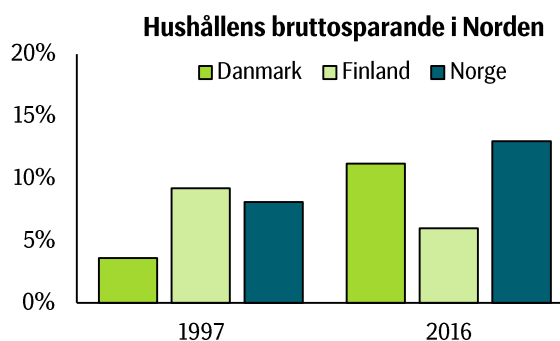
**De svenska hushållens bruttosparandegrad har ökat med 12 procentenheter sedan 1997.** Uppgången har uppmärksamats av IMF där man lyfter fram att en förklaring kan vara de reformer som genomfördes i Sverige under perioden. Som exempel nämns borttagandet av förmögenhetsskatten från och med 2007 (1,5 % på förmögenheter över 1,5 miljoner kronor) som IMF hävdar är en av orsakerna till att det enskilda sparandet har ökat. En annan förklaring är beräkningsteknisk och handlar b.l.a. om att premiepensionen införts.



De svenska hushållens bruttosparande har ökat på aggregerad nivå, men skillnaden mellan olika inkomstgrupper är stora. Delar man upp hushållens samlade bruttosparande på inkomstkvartiler enligt diagrammet nedan är skillnaderna tydliga. I den lägsta inkomstkvartilen lever man över sina inkomster och har ett negativt sparande på 27 procent, d.v.s. man konsumerar 27 procent mer än sina inkomster. De som tjänar mest, den högsta inkomstkvartilen sparar mer än genomsnittet och har en bruttosparandegrad på 29 procent. Den största ökningen har dock skett i de mittersta inkomstkvartilerna där bruttosparandegraden har ökat med 10-14 procentenheter.



Om man jämför med våra grannländer i Norden, har utvecklingen i alla länder varit positiv mellan åren 1997 och 2016, förutom i Norge där bruttosparandegraden gått ner 3 procentenheter till 6 procent. I Danmark har hushållens bruttosparandegrad ökat med 7 procentenheter till 11 procent och i Finland med 5 procentenheter till 13 procent. Värt att notera är att man i både Finland och Danmark, likt Sverige, tagit bort förmögenhetsskatten under tidsperioden. I Danmark redan 1997 och i Finland 2006. I Norge är förmögenhetsskatten kvar och det var en av de frågorna som diskuterades mest inför Folketingsvalet i september.



## Definitioner:

---

- **Tillgångar** = Bostäder, direktägda aktier, tjänstepensioner, privat försäkringssparande, fonder, inlåning (inkl. bankkonto, riksgäldsspar, sedlar och mynt), premiepensionssparande och obligationer
- **Bostäder** = Taxeringsvärde enligt Skatteverkets typkoder, fastighetsprisindex och marknadsvärdesberäkning. Observera att justering gjorts gentemot tidigare kvartal då Skatteverket justerat sina definitioner och typkoder
- **Skulder** = Bostads-, konsumtions-, CSN- och övriga lån
- **Nettoförmögenheten** = Tillgångar - skulder
- **Skuldkvot** = Skulder/Tillgångar
- **Nysparande** = Nettotransaktioner i respektive kategori

## Källor:

---

- |                       |                                  |
|-----------------------|----------------------------------|
| • Pensionsmyndigheten | • Statistiska centralbyrån (SCB) |
| • SEB                 | • IMF                            |
| • Svensk Försäkring   | • Eurostat                       |
- 

Denna rapport publicerades 6 december 2017

Jens Magnusson  
Privatekonom  
+ 46 8 676 91 18

Susanne Eliasson  
Analytiker  
+46 8 763 65 88

Gustav Sjöholm  
Analytiker  
+46 8 763 74 49

Frank Hojem  
Presskontakt  
+46 8 763 99 47

SEB Privatekonomi, AS8, SE-169 79 Solna

---